

INVESTITSIYA KIRITISHNING MAMLAKATIMIZ UCHUN AHAMIYATI

1-sonli Taxiyyatosh texnikumi, maxsus fanlar bo'limi, maxsus fan o'qituvchisi
Abdimuratova Roza Jumamuratovna

Annotatsiya: Investitsiya bugungi kunda har bir jamiyat taraqqiyotining muhim kaliti hisoblanadi. Iqtisodiyotga investitsiya kiritish natijasida mamlakatda barqaror va uzluksiz rivojlanishni ta'minlash, aholi bandligini oshirish, zamonaviy infratuzilma obyektlari yaratish hamda ishlab chiqarish salohiyatini mustahkamlash imkoniyati yuzaga keladi. Investitsiya – iqtisodiyotda mahsuldorlik va samaradorlikni oshiradigan, ishlab chiqarishni kengaytirish va modernizatsiya qilishga asosiy omil bo'la oladigan iqtisodiy vositadir. Shu bois mamlakatimizda investitsiyani jalb qilish, uning samarali yo'naltirilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: investitsiya, iqtisodiyot, taraqqiyot, infratuzilma, rivojlanish, barqarorlik, innovatsion, samaradorlik, eksport, zamonaviy texnologiya, iqtisodiy muhit.

Iqtisodiyotda barqaror o'sish va rivojlanishning eng dolzarb omillaridan biri bu – investitsiyalarni ko'paytirishdir. Ayni paytda yangi korxonalar tashkil etish, zamonaviy uskunalar va texnologiyalarni joriy qilish, ilmiy-texnikaviy taraqqiyotga erishish uchun zarur bo'lgan mablag'lar asosan investitsiyalardan tashkil topadi. Investitsiya saviyasining o'sishi, eng avvalo, iqtisodiyotda yuqori qo'shimcha qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirishga xizmat qiladi. Natijada, mamlakatda mahalliy ishlab chiqaruvchilar soni ko'payadi, ish o'rinlari yaratiladi va xalq farovonligi oshadi. Moliyaviy sarmoya kiritish davlat byudjeti, hududiy va tarmoq dasturlarini amalga oshirishda, turli sohalarda mavjud muammolarni bartaraf etishda asosiy manba bo'lib xizmat qiladi. Yirik investitsiyalar ajratilishidan ko'zlangan asosiy maqsad ham iqtisodiyot tarmoqlarining o'zaro bog'lanish

darajasini kuchaytirish, ishlab chiqarish infratuzilmasini zamon talablariga moslashtirish, energetika, qishloq xo'jaligi, transport, axborot texnologiyalari kabi sohalarni zamonaviy rivojlantirishdir. Buning uchun har bir yirik va kichik loyiha doirasida investitsiyani samarali va maqsadli yo'naltirish asosiy shart sifatida e'tirof etiladi. Investitsiyaning iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyatini keng qamrovli jihatlar orqali ko'rish mumkin. Ayrim sohalarda, masalan, sanoat, qurilish va xizmat ko'rsatish tarmoqlarida investitsion loyihalarning amalga oshirilishi bu sohalarda zamonaviy uskunalari, innovatsion texnologiyalarni, ilg'or boshqaruv tamoyillarini tatbiq etish imkonini beradi. Bu esa korxonalarining sof foydasi, mahsuldorligi va ishlab chiqarish quvvatini muttasil rivojlantirishga xizmat qiladi. Natijada, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarning sifati, raqobatbardoshligi, eksport hajmi ortadi va ichki bozorga innovatsion mahsulotlar kirib keladi [1].

Investitsiyalarning iqtisodiyotga va ijtimoiy hayotga olib kiradigan yutuqlari faqat raqamlar ortida emas, balki jamiyat taraqqiyotida ham ko'zga tashlanadi. Iqtisodiy samaradorlikning o'sishi mamlakat aholisining turmush darajasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Yangi ishlab chiqarish korxonalari, zamonaviy infratuzilma obyektlari tashkil etilishi, iqtisodiyotni zamonaviy, innovatsion yo'nalishga o'tkazish, ilm-fan yutuqlarini amaliyotga joriy etish, ijodkor yoshlarni zamonaviy ishlarga jalb etish ham investitsiyalar natijasidir. Investitsiya natijasida mehnat unumdorligi va ish haqi oshadi, ijtimoiy himoya mustahkamlanadi, aholi uchun turli tuman zamonaviy xizmat turlari ochiladi. Investitsiya faoliyatining rivojlanishi davlat siyosatining doimiy e'tiborida bo'lib kelmoqda. Investitsion muhitning yanada yaxshilanishi, xorijiy investorlar uchun qulayliklar yaratish, huquqiy va iqtisodiy himoya choralarining takomillashtirilishi iqtisodiyotga yangi kapital oqimini ta'minlaydi. Natijada, mamlakat iqtisodiyotining jahon bozoridagi obro'si oshadi, mamlakatimiz zamonaviy innovatsion tizimlar orqali global raqobatda o'z o'rnini topadi. Xizmat ko'rsatish sifati va ko'lami ortadi, yangi talab va ehtiyojlarni qondirishga yo'naltirilgan zamonaviy mahsulotlar ishlab chiqarish

kengayadi. Investitsiyalarning yana bir ota muhim jihati – iqtisodiyotga ilg‘or texnologiyalar va tajriba olib kirilishi, ishlab chiqarish va boshqaruvda ilg‘or xalqaro standartlar joriy etilishidir. Bu esa mahalliy bozorni ochiq va raqobatbardosh qiladi, eksport hajmini oshiradi va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qiladi. Investitsiyalarning farqli tarmoqlarda samarali ishlatilishi natijasida ichki va tashqi bozorlarda mahalliy mahsulotlarning o‘rni ortadi, innovatsion taraqqiyotga erishiladi. Xalqaro iqtisodiy munosabatlar mustahkamlanadi, yangi hamkorlik aloqalari yo‘lga qo‘yiladi va mamlakat imidji yanada ko‘tariladi [2].

Investitsiyalar natijasida sanoat infratuzilmasi rivojlanishi, yangi texnopark va klasterlarning tashkil topishi, ilmiy-tadqiqot institutlarining zamonaviy jihozlanishi va yuqori malakali kadrlarning tayyorlanishiga keng imkoniyatlar yaratiladi. Iqtisodiy barqarorlik ta‘minlanishi, mamlakat g‘amxo‘rlik siyosati, aholi salomatligi, ekologik holat va manzilli ijtimoiy dasturlar amalga oshirilishi zamonaviy investitsion siyosat samarasidir. XXI asr iqtisodiy raqobatda peshqadamlik uchun zamonaviy texnologiyalar, ilg‘or ish usullari va kapitaldan oqilona foydalanishni talab qilmoqda. Investitsiyani to‘g‘ri yo‘naltirish va samarali foydalanish mamlakat taraqqiyotiga sezilarli sur‘atlar baxsh etadi. Mamlakat davlat siyosatida investitsiyalarning har yili ko‘payib borayotgani ijobiy natijalar bermoqda. Ishlab chiqarish quvvatlari modernizatsiyalash, ishlab chiqarilayotgan mahsulotlarni eksport bozorlarga chiqarish, zamonaviy xizmatlarni tashkil qilish, raqamli texnologiyalar va IT xizmatlarni rivojlantirish, infratuzilmani yangilash ham investitsiya oqimi natijasidir. Ijtimoiy sohalarda ham investitsiya kiritish muhim ahamiyat kasb etadi. Yangi maktab, bog‘cha, kasb-hunar kollejlari, oliy ta‘lim muassasalari, zamonaviy shifoxona va poliklinikalar, sport inshootlari, kutubxonalar, madaniyat markazlari va boshqa ko‘plab obyektlar zamonaviy investitsiyalarning oqibatida barpo etilmoqda. Bu jarayonda bir tomondan aholining zamonaviy bilim va malakasi oshadi, ikkinchi tomondan esa, ijtimoiy hayot sifati yaxshilanadi, innovatsion jamiyat sari ishonchli qadamlar tashlanadi [3].

Investitsiya kiritish shuningdek, davlat va hududiy byudjet daromadlarining oshishiga, soliq hamda bojxona tushumlarining ko'payishiga xizmat qiladi. Yangi loyihalar natijasida mamlakat aholisining daromadi ortadi, mahalliy hamda xorijiy kapital yangi loyihalar va ishlab chiqarishlarga jalb etiladi. Natijada, jamiyatdagi ijtimoiy muammolar yechimiga keng yo'l ochiladi, bojxona va soliq organlari faoliyati takomillashadi. Mamlakatda ijtimoiy barqarorlik, iqtisodiy mustaqillik ta'minlanadi va aholi farovonligi yaxshilanadi. Mamlakatimizda yuz berayotgan investitsion muhit va amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida iqtisodiyotning barcha sohalarida ulkan o'zgarishlar yuz bermoqda. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatiga investitsion muhitning ochiqligi va soddalashtirilgani, kredit tashkilotlarning aktiv ishtiroki, davlat-xususiy sheriklik loyihalarining keng joriy etilishi, chet eldan kelayotgan to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar hajmining yildan-yilga oshib borayotgani – bularning barchasi mamlakat iqtisodiyotining kelajagi uchun mustahkam poydevor yaratmoqda. Investitsiyalarning iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyati jamiyat taraqqiyoti va kelajagiga har tomonlama ijobiy ta'sir ko'rsatishda davom etmoqda. Yangi eksport bozorlariga chiqish, logistika xizmatlarini zamonaviylashtirish, mehnat bozorini rivojlantirish, innovatsion va raqamli iqtisodiyot asoslarini muvaffaqiyatli rivojlantirish, hududiy va urbanizatsion tizimlarni takomillashtirish, raqobatbardosh va muvozanatli rivojlanishga erishish kabi asosiy maqsadlar amalga oshirilmoqda. Bularning barchasi har tomonlama investitsion siyosat samarasi sifatida namoyon bo'lmoqda. Davlat tomonidan iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, yangi tarmoqlar va ishlab chiqarishlarni yo'lga qo'yish, texnologiyalarni zamonaviylashtirish, yetakchi xorijiy va mahalliy kompaniyalar bilan hamkorlik o'rnatish, yangi investitsion loyihalarga yengilliklar yaratish, soliq imtiyozlari va yuridik kafolatlar ajratish – bularning barchasi mamlakatimiz uchun eng muhim taraqqiyot omillaridan qilib ko'rsatilmoqda. Investitorlarga yaratilayotgan qulay shart-sharoitlar, ularga yuqori darajadagi huquqiy himoya va erkin investitsion faoliyat uchun kafolatlar ta'minlanmoqda [4].

So‘nggi yillarda mamlakat ishlab chiqarish salohiyatini oshirish, zamonaviy mahsulot turlarini ishlab chiqarish, ularni xalqaro bozorlarga chiqarishni yo‘lga qo‘yish, ishlab chiqarish va xizmat ko‘rsatish sifati hamda raqobatbardoshligini oshirish uchun keng qamrovli islohotlar amalga oshirildi. Investitsiya jalb qilish bo‘yicha alohida dasturlar, loyihalar ishlab chiqildi va samarali amalga oshirilmogda. Buning natijasida nafaqat ishlab chiqarish korxonalari balki shaharlar, qishloqlar, tuman va viloyatlarning ham taraqqiyot darajasi oshmogda, zamonaviy zamindan foydalanish imkoniyatlari vujudga kelmogda. Iqtisodiyot sohasidagi investitsiyalar infratuzilmani mustahkamlash, yangi innovatsion tarmoqlar va texnologiyalarni rivojlantirish, ilmiy-tadqiqot institutlarini har tomonlama qo‘llab-quvvatlash, zamonaviy bilim va malakaga ega kadrlarni tayyorlashga imkon yaratmogda. Innovatsion loyihalarning ko‘payishi, yuqori texnologiyali mahsulotlar ishlab chiqarishni yo‘lga qo‘yish, yangi raqamli xizmat turlarining joriy qilinishi global raqobatda milliy iqtisodiyotimizga keng imkoniyatlar ochmogda. Investitsiyalar evaziga zamonaviy logistika markazlari, transport infratuzilmasi, energiyaga boy elektr stansiyalari, ekologik toza infratuzilma obyektlari qurilmogda. Zamonaviy investitsion siyosat millat taraqqiyotining asosi, davlat mustahkamligining barcha sohadasa asosiy kuchdir. Investitsiyaning xalq farovonligi, iqtisodiy mustaqillik, eksport salohiyatining ortishi, iqtisodiy xavfsizlik, innovatsion taraqqiyot va faol raqobatbardoshlikka olib boruvchi muhim vosita ekanligida shubha yo‘q. Mamlakatimizda yaratilayotgan zamonaviy investitsion muhit, yangi loyihalar, ishlanmalarning zamonaviy texnologiyalarga asoslangani, ilm-fan va texnika yutuqlarining keng joriy etilayotgani, yoshlarning ilg‘or bilim va ko‘nikmalarga ega bo‘lib, zamonaviy soha va kasblarni o‘rganayotganini haqli ravishda investitsion jarayonlar natijasi sifatida baholash mumkin [5].

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, investitsiya kiritish mamlakatimiz uchun eng muhim taraqqiyot omili, har tomonlama baraka va farovonlik manbai hisoblanadi.

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida har bir investitsiya loyihasi milliy iqtisodiy xavfsizlik, barqarorlik, va xalq farovonligi uchun poydevor bo‘lib xizmat qiladi. Investitsion siyosat har yili kengayib, yangi islohotlar, zamonaviy texnologiya va tarmoqlarni rivojlantirishga, ichki va tashqi bozorlar uchun zamonaviy mahsulotlar iqtisodiyotini yaratishga, ijtimoiy sohani zamonaviylashtirishga xizmat qilmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xolmatova M., “Investitsiyalar asoslari”, Toshkent, 2023.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Investitsion faoliyat to‘g‘risida”gi Qonuni, 2019 yil.
3. O‘zbekiston Respublikasi Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi rasmiy axborotlari (www.mift.uz).
4. Qo‘chqorova O.A., “Iqtisodiyotni raqamlashtirish va investitsiyalarning roli”, Toshkent, 2022.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari va Qarorlari, rasmiy axborotnomalar (www.president.uz).
6. Idrisova F.M., “Innovatsion rivojlanishda investitsiyalarning ahamiyati”, Toshkent, 2021.
7. O‘zbekiston Milliy axborot agentligi materiallari (www.uza.uz).